

МІСЦЕ І РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В умовах соціалізації економіки України та її трансформації до ринкових відносин особливої уваги потребують інвестиції як однієї з головних елементів державної економічної політики в цілому, оскільки вони забезпечують ефективну інтеграцію національної економіки у світову завдяки виробничій та науково-технічній кооперації, слугують джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва, залучають вітчизняних підприємців до передового господарчого досвіду, сприяють поширенню інновацій, стимулюванню імітації та запозичення найкращої ділової практики розвинених країн, збільшенню продуктивності праці та підвищенню доброту населення. На нашу думку, використання іноземних інвестицій має сприяти забезпеченню потреб національної економіки у необхідній сировині та продукції, а головне — стимулювати розвиток економічно ефективних і конкурентоспроможних експортерів, що дало б змогу Україні потрапити в систему міжнародного поділу праці та міжнародного розподілу капіталів.

Теоретичні та практичні аспекти залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку висвітлено в працях багатьох вітчизняних вчених-економістів, серед них Л.М.Пересада, Л.М.Борщ, А.П.Гайдучський, А.П.Дука, Т.В.Майорова та ін..

Роботи вчених є ґрунтовними та висвітлюють багато питань досліджуваної проблематики, проте, оскільки економічні системи в цілому та її складові зокрема є динамічними та такими, що постійно змінюються, існує об'єктивна необхідність проведення додаткових досліджень у сфері інвестування, а саме щодо активізації вітчизняних інвестиційних процесів за рахунок коштів іноземних інвесторів для вирішення задач стабілізації і піднесення економіки України [2].

Мета досліджувань полягає у визначенні місця та ролі іноземних інвестицій у розвитку держави, а саме здійснення аналізу процесу іноземного інвестування в Україні на сучасному етапі, дослідження основних тенденцій що склалися, проблем, які заважають нашій державі вийти на той рівень у залученні іноземного капіталу, який би дозволив вирішити соціально-економічні завдання, що стоять перед українською економікою, забезпечити її структурну перебудову.

Розв'язання проблем трансформації національної економіки України на ринкових засадах, перехід до нових прогресивних технологічних процесів вимагає залучення значних обсягів інвестицій. За оцінками спеціалістів, для створення повноцінної експортно-орієнтованої економіки Україні необхідно 40—50 млрд дол. Внутрішні можливості інвестування наразі обмежені та залежать від загальноекономічної ситуації в Україні, яка нині негативно позначається на всіх інвестиційних процесах. У теперішніх умовах господарювання практично припинився процес оновлення основних фондів. Коефіцієнт їх вибуття становить менше 1 %. Знос основних фондів у ряді галузей становить 70—80 %. Це свідчить про зниження технічного рівня та конкурентоздатності виробництва. За оцінками фахівців, Україна має потенційні можливості для ефективного освоєння зовнішніх інвестицій у сумі 2—2,5 млрд дол. США за рік. Така сума достатня для реконструкції пріоритетних галузей економіки впродовж 5 років. А при орієнтації лише на власні резерви цей процес неминуче триватиме 20 і більше років [1].

Інвестиції, у тому числі іноземні, є не лише механізмом розвитку, але й способом регулювання економіки шляхом переливання капіталу. На сучасному етапі розвитку ринку іноземні інвестиції виступають основним джерелом отримання новітніх конкурентоздатних технологій. Купівлю українських підприємств чи їх частки, тобто здійснення процесів злиття (поглинання), іноземні інвестори розглядають як привабливий спосіб інвестування з тих позицій, що зменшується ризик через неефективний менеджмент. Разом із тим збільшуються шанси застосування передового досвіду у сфері отримання нових технологій та оборотних коштів у період затяжної кризи.

Україна потенційно може бути однією з провідних країн по залученню іноземних інвестицій. Цьому сприяє її великий внутрішній ринок, кваліфікована і водночас дешева робоча сила, значний

науково-технологічний потенціал, наявність інфраструктури, хоч і не надто розвинена значна ресурсна база, передовсім це: земельні, лісові та водні ресурси, багаті надра та ґрунти, сприятливі природнокліматичні умови, що дають змогу здійснювати господарську діяльність практично у будь-якій галузі економіки [3].

Ситуація економічного розвитку, яка склалась зараз в Україні, дуже складна. Серед сукупності причин, що сприяли економічній кризі та утримують перехід України на траєкторію економічного зростання, чи не найголовнішою є низька інвестиційна активність. З 1991 р. обсяг ВВП скоротився майже вдвічі. При цьому абсолютна більшість відтворювальних ресурсів ледве покриває фізичне зношування виробничого апарату, а чистого нагромадження (приріст основного капіталу) практично немає. Ця тенденція тісно пов'язана з явищами щорічного падіння обсягів капітальних вкладень, постійним зменшенням бюджетного фінансування народного господарства [4].

У забезпеченні виходу економіки з кризового стану і стабільного її розвитку вирішальну роль відіграє належне інвестування (капіталовкладення).

Без надійних капіталовкладень неможливо забезпечити створення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, інформатизацію суспільства тощо. Це фундаментальні основи для забезпечення конкурентоспроможності національного товаровиробництва, без чого не може бути й успішної інтеграції нашої країни в Європейське співтовариство. Складні відтворювальні процеси відбуваються виключно на базі інвестування. Чим воно активніше, тим швидші темпи відтворення і ефективних ринкових перетворень.

Крім того інвестиції дають змогу впроваджувати науково-технічні досягнення у виробництво і на цій основі забезпечувати зростання ВВП, продуктивності праці, реальних доходів на душу населення, а також вирішувати багато соціальних проблем. Дослідженнями встановлено пряму залежність між темпами зростання ВВП та інвестиціями, бо конкурентоспроможність і темпи розвитку підприємства визначаються інвестиціями. Без них підприємство будь-якої форми власності приречене на банкрутство. Тому у розвинутих країнах приділяється серйозна увага інвестиційній діяльності. Органи державного управління у цих країнах використовують широкий спектр методів її стимулювання:

- прискорена амортизація;
- раціональна податкова система;
- кредити та регулювання банківських процентних ставок;
- заохочення лізингу.

Для України як держави з перехідною економікою важливо розглядати залучення іноземних інвестицій у контексті структурних змін і економічного зростання. Офіційно визначеними пріоритетними завданнями, які покликані розв'язати іноземні інвестиції, є:

- структурна реформа економіки;
- технологічне оновлення виробництва;
- виробництво товарів широкого споживання;
- подолання залежності країни від імпорту.

Підводячи підсумок, необхідно сказати, що загалом інвестиційно-підприємницький клімат України є складним. Залучаючи до країни іноземний капітал, не слід забувати, що з нинішньої кризи Україну виведуть лише власні зусилля. Не варто надавати підприємствам з іноземними інвестиціями податкові пільги, яких не мають українські, зайняті у тій же сфері діяльності. Як показав досвід, такий захід майже не впливає на інвестиційну активність іноземного капіталу, але призводить до виникнення на місці колишніх вітчизняних виробництв підприємств з формальною іноземною участю, які претендують на пільгове оподаткування.

Необхідно намагатися створити сприятливий інвестиційний клімат не тільки для іноземних інвесторів, але й для вітчизняних. І мова не про те, щоб надати їм гроші на здійснення інвестицій. Українському приватному капіталу також потрібні гарантії від примусових вилучень і свавілля влади, система страхування від некомерційних ризиків, а також стабільні умови роботи при здійсненні довгострокових капіталовкладень.

Література

1. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом.- К.: Лібра, 2002- 471 с.
2. Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://www.naub.org.ua>
3. Гайдуцький А.П. Мотиваційні чинники міжнародних інвестиційних процесів // Фінанси України.- 2004.- №12.- 50-57
4. Електронний ресурс.- Режим доступу: <http://www.osvita.ua>

Вітер Т.О.

Науковий керівник – Зубенко Ю.Д.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглядаються питання формування стратегії напрямків інвестиційної діяльності на підприємствах. Досліджено етапи розробки інвестиційної стратегії на підприємствах. Визначено окремі аспекти процесу формування інвестиційної стратегії підприємств.

Ключові слова: стратегія, оптимальні витрати, інвестиційна діяльність, оптимальна структура, динамічний процес.

Постановка проблеми. Підприємство, яке працює в умовах ринкової економіки не може існувати без чітко розробленої стратегії. Питання про розроблення стратегії розвитку підприємства, а особливо інвестиційної стратегії є досить актуальним на сьогодні. Оскільки, інвестиційна діяльність є найважливішою складовою частиною підприємницької діяльності. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії підприємства на окремих етапах розвитку.

Метою даної статті є розвиток теоретичних положень у галузі, визначення сутності та місця інвестиційної стратегії підприємства у системі забезпечення розвитку господарських процесів.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення вибору та ефективного використання інвестиційної стратегії у розвитку підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичний інструментарій формування інвестиційної стратегії підприємства у контексті завдань його сталого розвитку.

Перелік останніх публікацій. Окремі аспекти процесу формування інвестиційного портфеля підприємств досліджено в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Серед російських вчених найбільш відомими є роботи з інвестиційного менеджменту Н.В. Сичової, Я.М. Мікіна, І.Т. Балабанова, Б.І. Альохіна та ін. В Україні останні п'ять років питаннями інвестиційного і портфельного менеджменту займаються І.Т. Бланк, О.О. Пересада, Л.І.Нейкова, Д.М. Черваньов, А.Ф. Гойко, Г.М. Поддєрьогін, А.Г. Ахламов, А.В. Козаченко та ін.

Вже на початку 90-х рр. багато видатних економістів, у тому числі і Нобелівські лауреати В. Леонтьєв, К. Ерроу та ін., попереджали про необхідність врахування такої специфіки постсоціалістичних країн, у тому числі України, як гіпертрофована структура монополізованого виробництва, менталітет населення, три покоління якого прожили без приватної власності тощо.

Виходячи з того, що темпи змін, що відбуваються в українській економіці потребують постійного коригування інвестиційної діяльності як програми дій корпоративних структур, зростання ролі інвестиційної стратегії як важливого і самостійного елемента загальної стратегії вимагає постійного вивчення.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі інвестиційна діяльність підприємства зводиться не тільки до задоволення їхніх поточних інвестиційних потреб, а й до передбачення напрямів і форм цієї діяльності на перспективу. Розглянемо інвестиційну стратегію як систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, яка обумовлена загальними задачами його розвитку.

Проте, спершу слід зазначити деякі особливості інвестиційної стратегії. Інвестиційна стратегія – це комплекс рішень, планів і заходів, пов'язаних з ефективним управлінням інвестиційними